

Stručni rad

Primljeno 30. 5. 2017, prihvaćeno za objavljivanje 4. 10. 2017.

Mr. Mina Valjevac

Osnovna škola "Mak Dizdar" Zenica
valjevac.mina@gmail.com

Doc. dr. sc. Mensur Valjevac

Islamski pedagoški fakultet Univerziteta u Zenici
mensur.valjevac@ipf.unze.ba

KERBELA – KRITIČKI OSVRT

Sažetak

Mirovni sporazum između h. Hasana i h. Muavije donio je mir mladoj islamskoj državi. Shodno njemu, vlast je nakon h. Muavije trebala pripasti h. Hasanu, a h. Muavija nije mogao imenovati zapovjednika vjernika poslije sebe. Međutim, h. Muavija nije to ispoštovao, već je uveo nasljednu monarhiju i svoga sina Jezida imenovao za prestolonasljednika. H. Husejn ga nije mogao priznati za novog halifu, jer bi to bilo kršenje postignutog mirovnog sporazuma. Kuflijani su ponudili h. Husejnu da njega priznaju za halifu. Međutim, oni su ga izdali i prepustili Jezidovoj vojsci, koja je izvršila masakr nad časnom porodicom (Ehlul-bejt) Allahova Poslanika (s), na Kerbeli. S druge strane, Allahov Poslanik (s) jasno je navijestio uspostavljanje monarhija nakon perioda pravednih halifa, kao i samu pogibiju h. Husejna. Taj događaj na Kerbeli potvrđuje vrijednosti Dana Ašure, kojeg je obilježavao Allahov Poslanik (s) zbog njegove posebne odabranosti. H. Husejn je u ovom odabranom danu odlikovan odabranom smrću, tj. pogibijom na Allahovom putu (šehādet). Islamski učenjaci, poput Es-Sujutija i Ibn Tejmijje, smatraju potpuno opravdanim proklinjanje Jezida zbog ubistva h. Husejna, masakra nad Ehli-bejtom, te skrnavljenja Medine i Mekke.

Ključne riječi: Kerbela, izvori, Ašura, Kerbela, proklinjanje

Uvod

Imajući u vidu činjenice o međusobnom uvažavanju ashaba i Ehli-bejta (Valjevac, 2014: 55-86), moglo bi se postaviti logično pitanje (iako u tome nije učestvovao niti jedan ashab): Kako je moglo doći do pogibije hazreti Husejna i strašnog pokolja nad

Ehli-bejtom na Kerbeli, od strane muslimana iz prvih generacija? U tom pokolju ubijeno je, prema sunijskim i šiijskim izvorima, najmanje 17 bližih rođaka i potomaka Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve alihi ve selleme, a u događajima neposredno vezanim za Kerbelu, prije i poslije bitke, taj broj će biti skoro trideset.¹

Odgovor na gornje pitanje nije ni malo lahak, niti jednostavan. No, smatramo da se jedno tako važno pitanje ne smije zaobići u kontekstu govora o Ehli-bejtu. Stoga ćemo, u granicama naših mogućnosti i dostupnih nam izvora, ni najmanje ne braneći one koji su to počinili, kao ni njihove nalogodavce, pokušati pronaći prihvatljivo objašnjenje, jer smatramo da ni jedan pravi musliman i muslimanka nisu ravnodušni naspram tog gnusnog djela, čije izvršioce i samog nalogodavca, tj. Jezida, ugledni islamski učenjaci, poput Es-Sujutija, Ibn Tejmije i drugih, ne samo da osuđuju već smatraju dopuštenim i njegovo proklinjanje.

Abdullah ibn Omer, radijallahu anhum, kaže kako je vidio Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve alihi ve selleme, kako tavafi oko Ka'be i govori:

مَا أَطْيَبَ رِيْحِكَ وَأَطْيَبَ رِيْحِكَ مَا أَعْظَمَكَ وَأَعْظَمَ حُرْمَتِكَ وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ حُرْمَةٌ الْمُؤْمِنِ
أَعْظَمُ عِنْدَ اللَّهِ حُرْمَةً مِنْكَ مَالِهِ وَدَمِهِ وَأَنْ نَظُنَّ بِهِ إِلَّا خَيْرًا

"Kako si lijepa, i kako je lijep tvoj miris! Kako si veličanstvena, i kako je veličanstvena tvoja svetost! Tako mi Onoga u Čijoj je ruci Muhammedova duša, čast vjernika, njegov imetak, njegova krv i da samo o njemu mislimo dobro, uistinu je kod Allaha veće i svetije!" (El-Kazvini, 2/1927)

A, šta je tek sa porodicom Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve alihi ve selleme, od koje je Allah Uzvišeni otklonio grijehe i njenu čistotu upotpunio, porodicom kojom nas je zadužio Allah Uzvišeni i Njegov Poslanik, sallallahu alejhi ve alihi ve selleme?! Stoga, Kerbelu ne treba prešućivati iz bojazni da će nas neko optužiti da inkliniramo šiizmu, kao ni to da je, nakon Kerbele, po Jezidovoj naredbi, napadnuta Medina i u njoj ubijen veliki broj ashaba, a zatim i Mekka, gdje je zapaljenja i sama Ka'ba. (Es-Sujuti, 194-195; Omerbašić, 1996: 34-35)

¹ Vidjeti bilo koji historijski izvor koji govori o Kerbeli.

Historijski kontekst

Nakon što ashab hazreti Muavija, vođen svojim *idžtihadom*, diže pobunu protiv legalnog halife, hazreti Alije, zatim krši mirovni ugovor koji je potpisao sa hazreti Hasanom, te dokida izborni hilafet i ustanovljava nasljednu monarhiju, javljaju se prve podjele u islamskoj državi i nastaju prve političke frakcije među muslimanima. Od vremena njegove vladavine i tih nemilih događaja, pojedini muslimani idu u dvije krajnosti. Jedni javno vrijeđaju hazreti Aliju, istaknutog člana Ehli-bejta, a drugi omalovažavaju ashabe i njihovu podršku i pomoć Allahovom Poslaniku, *sallallahu alejhi ve alihi ve selleme*.

Svijetli su primjeri Omera ibn Abdul-Aziza, koji je dokinuo praksu vrijeđanja hazreti Alije na *hutbama* petkom,² kao i primjeri članova Ehli-bejta koji su pohvalno govorili o ashabima i osuđivali one koji su ih vrijeđali. Međutim, veliki dio tih podjela prisutan je i danas. Na veliku žalost, naši neprijatelji to, itekako, koriste. To će, Allah najbolje zna, potrajati do dolazaka Mehdije iz Ehli-bejta, te Isaa, alejhis-selam, koji će ujediniti sve muslimane, dokinuti sve pravne i ideološke mezhebe, te uspostaviti čisti put i pravac Allahovog Poslanika, Muhammeda, *sallallahu alejhi ve alihi ve selleme*. (Arebi, 3/327)

Po jednoj tački mirovnog ugovora između hazreti Hasana i hazreti Muavije, vlast nakon hazreti Muavije trebala je pripasti hazreti Hasanu. (Es-Sujuti, 2003: 317) O tome istaknuti muslimanski biograf, historičar i hafiz hadisa imam Ez-Zehebi, u svom poznatom enciklopedijskom djelu *Sijeru e'alam-nubela'*, kaže: "وبايع معاوية على أن جعل له العهد بالخلافة من بعده" – I dao je prisegu Muaviji pod uslovom da mu garantuje za *hilafet* poslije njega." (Ez-Zehebi, 1991: 1/90)

A, "Prema nekim podacima", kako ističe Ševko Omerbašić, "prije nego je Hasan ibni Ali umro od posljedica trovanja,³ on je na

---

² Omer ibn Abdul-'Aziz je dokinuo decenijsku praksu vrijeđanja hazreti Alije sa *minbera* petkom, a uveo je učenje 90. ajeta sure *en-Nahl*. Ta tradicija sačuvana je do današnjih dana, a to je poznati ajet kojeg svakog petka slušamo sa *minbera*: "إِنَّ اللَّهَ يُأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ وَإِيتَاءِ ذِي الْقُرْبَىٰ وَيَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْيِ يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ" – Allah zahtijeva da se svačije pravo poštuje, dobro čini, i da se bližnjima udjeljuje, i razvrat i sve što je odvratno i nasilje zabranjuje; da pouku primite, On vas savjetuje." (Es-Sujuti, 226; Omerbašić, 1996: 51-52)

³ Ševko Omerbašić, u vezi sa smrću hazreti Hasana, pozivajući se na historičare, El-Vakidija i El-Mes'udija, naglašava slijedeće: "Većina povjesničara misli da je

samrtničkoj postelji sva svoja prava glede vlasti prenio na svog mlađeg brata Husejnu". (Omerbašić, 1996: 29)

Za ovu bitnu historijsku činjenicu, koja ima jako značajne konsekvence, naravno, ukoliko je tačna, autor ne navodi odakle je preuzeo podatke. Na osnovu nje, po oporuci svoga brata, hazreti Husejn se, nakon smrti hazreti Muavije, mogao smatrati legalnim halifom, jer je, kako smo vidjeli, po mirovnom ugovoru vlast, nakon hazreti Muavije, trebala izravno pripasti hazreti Hasanu, a on ju je prepustio svome bratu. No, s obzirom da Omerbašić nije naveo izvor za tako važnu činjenicu, njena autentičnost je upitna, te kao takva ne može biti relevantna.

Po jednoj drugoj tački mirovnog ugovora, hazreti Muavija nije mogao odrediti i postaviti zapovjednika vjernika poslije sebe, jer je jasno kazano: "*Da Muavija ibn Ebi Sufjan nema pravo da ikoga imenuje poslije sebe, te da će nakon njega biti poštovan princip šure.*"⁴ Hazreti Muavija, kao što je općepoznato, nije ništa od toga ispoštovao. Hazreti Husejn nije mogao priznati Jezida za novog *halifu*, jer bi to značilo davanje legaliteta nečemu što predstavlja otvoreno kršenje mirovnog sporazuma između njegovog brata, hazreti Hasana i hazreti Muavije. To nije učinio ni Abdullah ibn Zubejr. Tada su Kufljani ponudili hazreti Husejnu da njemu priznaju pravo na *hilafet*, jer ni oni nisu željeli priznati to pravo Jezidu nakon što ga je njegov otac postavio za svoga prestolonasljednika. Međutim, kao što je poznato, Kufljani su izdali hazreti Husejnu i prepustili ga Jezidovoj vojsci. Nažalost, veoma

---

Hasan otrovan... Većina njih drži da je trovanje Hasana bila Muavijina zavjera." (Omerbašić, 1996: 24). Međutim, prema navodima imama Es-Sujutije, iza hazreti Hasanove smrti trovanjem stoji hazreti Muavijin sin, Jezid. Imam Es-Sujuti kaže: "Hasan – neka ga obujmi Allahovo zadovoljstvo! – otrovan je u Medini: otrovala ga je njegova žena Dž'ada bint El-Eš'a b. Kajs, na nagovor Jezida, sina Muavijinog, koji joj je obećao da će je on oženiti, pa je tako postupila po njegovom nagovoru. Kad je Hasan umro, ona je Jezidu poslala poruku tražeći od njega da ispuni obećanje koje joj je dao. On joj je, međutim, odgovorio: 'Mi te nismo željeli ni za Hasana, pa kako da te želimo za sebe!' Hasan je umro 49. godine po Hidžri, po nekima 5. rebiu'l-evvela 50. godine, odnosno – po drugima – 51. godine. Njegov brat se vraćao da mu kaže ko ga je otrovao, no to nije učinio. Rekao je: 'Allah je veći osvjetnik ukoliko je to onaj ko mislim da jeste. Međutim, Allaha mi, niko s moje strane neće biti ubijen nevin!'" (Es-Sujuti, 2003: 318) Iako ne kaže ko je to učinio, Ibn Tejmijje, također, smatra da je hazreti Hasan otrovan. (Ibn Tejmijje, 1984: 40)

⁴ "وليس لمعاوية بن أبي سفيان أن يعهد إلى أحد من بعده عهدا بل يكون الأمر من بعده شورى بين المسلمين" (El-Hejtemi, 1997: 2/399)

često se može čuti ili pročitati kako je hazreti Husejn bio, "na svoju ruku", jer su mu mnogi savjetovali da odustane, da ne polazi na Kerbelu, itd. A, zapravo, iz historijskih izvora jasno se vidi da hazreti Husejn i nije insistirao na tome da mu se preda *hilafet*. On samo nije želio da prizna Jezida za *halifu*, jer je to bilo suprotno, kao što smo vidjeli, važećem mirovnom sporazumu.

S druge strane, živ hazreti Husejn jednostavno je smetao Jezidu, pa je on u svakom slučaju namjeravao ubiti hazreti Husejna, u Medini, Mekki, ili gdje god da ga stigne. Najbolji dokaz za to je način na koji se Jezid obračunao sa svojim političkim protivnicima, nakon Kerbele, u Medini i Mekki. Svi oni koji ga nisu priznali i nakon hazreti Husejnovog pogibije na Kerbeli, bili su nemilosrdno pobijeni. (Es-Sujuti, 194-195; Omerbašić, 1996: 34-35)

I, na kraju, ako hazreti Muavija, kako ćemo vidjeti kasnije, može biti opravdavan zbog posezanja za vlastitim *idžtihadom* u sukobu sa hazreti Alijom, zašto to pravo ne bismo priznali i hazreti Husejnu u njegovom odlasku u Kufu i sukobu sa Jezidovom vojskom?!

Tradicionalni izvori

Mi muslimani vjerujemo u Božiju odredbu i znamo da se sve ono što je Allah Uzvišeni navijestio, u Svojoj Knjizi, desilo i dešavat će se. To je jedan od aspekata kur'anske nadnaravnosti (*i'džāzul-Kur'ān*).

Isto tako, i sve što je Njegov Poslanik, Muhammed, sallallahu alejhi ve alihi ve selleme, navijestio, sigurno će se desiti. U istinitost ovoga mogli su se uvjeriti, tokom historije, svi muslimani i nemuslimani. Možda je jedan od najpoznatijih primjera oslobađanje Istanbula od strane sultana Mehmeta Osloboditelja (*el-Fātih*) i njegove vojske:

لَتُفْتَحَنَّ الْقُسْطَنْطِينِيَّةُ فَلَنَعْمَ الْأَمِيرُ أَمِيرُهَا وَلَنَعْمَ الْجَيْشُ ذَلِكَ الْجَيْشُ

"Konstantinija će biti oslobođena, pa divan li će biti njen zapovjednik, i divna li će biti ta vojska!" (Ibn Hanbel, 4/335; El-Hakim En-Nejsaburi, 1990: 4/468)

Također, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve alihi ve selleme, navijestio je:

كَانَتْ بَنُو إِسْرَائِيلَ تَسُوسُهُمُ الْأَنْبِيَاءُ كُلَّمَا هَلَكَ نَبِيٌّ خَلَفَهُ نَبِيٌّ وَإِنَّهُ لَا نَبِيَّ بَعْدِي وَسَتَكُونُ
خُلَفَاءُ تَكْثُرُ

"Isra'ilove potomke su vodili vjerovjesnici. Kad god bi umro jedan vjerovjesnik, za njim je dolazio drugi. Poslije mene neće biti vjerovjesnika, već će biti veći broj halifa."

Kad su ga pitali: "Šta nam zapovijedaš?" - odgovorio je:

فُوا بِنَبِيَّةِ الْأَوَّلِ فَلِأَوَّلٍ وَأَعْطُوهُمْ حَقَّهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ سَأَلَهُمْ عَمَّا اسْتَرْعَاهُمْ

"Prisežite im redom i dajte im njihova prava. Allah će ih pitati za ono što im je dao na čuvanje." (El-Buhari, 1987: 3/1273; Muslim En-Nejsaburi, 3/1471)

U drugim hadisima Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve alihi ve selleme, navještava:

سَيَكُونُ مِنْ بَعْدِي خُلَفَاءُ يَعْمَلُونَ بِمَا يَعْلَمُونَ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ وَسَيَكُونُ مِنْ بَعْدِهِمْ خُلَفَاءُ
يَعْمَلُونَ مَا لَا يَعْلَمُونَ وَيَفْعَلُونَ مَا لَا يُؤْمَرُونَ فَمَنْ أَنْكَرَ بَرِيٍّ وَمَنْ أَمْسَكَ سِلْمٍ وَلَكِنْ مَنْ
رَضِيَ وَتَابَعَ

"Poslije mene će biti halife koji će raditi po onome što znaju i činit će ono što im se naređuje, a poslije njih će biti halife koji će raditi po onome što ne znaju i činit će ono što im se ne naređuje. Onaj ko to osudi, neće imati ništa sa time. Onaj koji se sustegne, spasit će se. Međutim, onaj ko bude zadovoljan i bude (ih) slijedio (propast će)." (Hibban, 1993: 15/41)

سَيَكُونُ مِنْ بَعْدِي خُلَفَاءُ وَمِنْ بَعْدِ الْخُلَفَاءِ أُمَرَاءُ وَمِنْ بَعْدِ الْأُمَرَاءِ مُلُوكٌ وَمِنْ بَعْدِ الْمُلُوكِ
جَبَابِرَةٌ ثُمَّ يَخْرُجُ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ بَيْتِي يَمْلَأُ الْأَرْضَ عَدْلًا كَمَا مَلَأَتْ جَوْزًا ثُمَّ يُؤَمِّرُ الْقَحْطَانِيَّ
فَوَالَّذِي بَعْتَنِي بِالْحَقِّ مَا هُوَ دُونَهُ

"Poslije mene će biti halife, a poslije halifa će biti emiri, a poslije emira će biti kraljevi, a poslije kraljeva će biti oholi tirani, a onda će doći jedan čovjek iz moga Ehli-bejta, koji će napuniti zemlju pravdom i pravednošću, kao što je bila ispunjena nasiljem i tiranijom, a zatim će biti postavljen za emira Kahtanac⁵ koji, tako mi Onoga Koji me je poslao sa Istinom, neće biti manje značajan od njega." (Et-Taberani, 1983: 22/374; El-Askalani, 1987: 13/214)

⁵ Kahtan je južni dio Arapskog poluotoka.

U jednoj predaji Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve alihi ve selleme, precizno je navijestio period vladavine halifa poslije njega:

الْخِلاَفَةُ فِي أُمَّتِي ثَلَاثُونَ سَنَةً ثُمَّ مُلْكٌ بَعْدَ ذَلِكَ

"*Hilafet će u mome ummetu biti trideset godina, a nakon toga će biti monarhija (mulk).*" (Et-Tirmizi, 4/503; Ibn Hanbel, 5/221)

Sefine, radijallahu anhu, ashab koji je prenio ovaj hadis, upitan da li i Muavija ulazi u ovaj *hilafet*, odgovorio je (أَنَّ أَوَّلَ الْمُلُوكِ (مُعَاوِيَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ) da je prvi monarh bio Muavija, radijallahu anhu. (Abadi, 1995: 12/260)

U osvrtu na značenje ovoga hadisa, imam Es-Sujuti ističe da znalci vele: "U tih trideset godina nakon Poslanika – mir i blagoslovi Božiji neka su na nj! – bila su samo četvorica i, nakratko, Hasan." (Es-Sujuti, 2003: 20)

To što je najavio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve alihi ve selleme, kako smo vidjeli u prethodnom podnaslovu, u potpunosti se obistinilo.

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve alihi ve selleme, navijestio je i da će dvije skupine muslimana biti izmirene preko hazreti Hasana:

إِنَّ ابْنِي هَذَا سَيِّدٌ وَلَعَلَّ اللَّهَ أَنْ يُصَلِّحَ بِهِ بَيْنَ فِئْتَيْنِ عَظِيمَتَيْنِ مِنَ الْمُسْلِمِينَ

"*Zaista je ovaj moj sin prvak. Allah će vjerovatno sa njime izmiriti dvije velike skupine muslimana.*" (El-Buhari, 1987: 2/962)

Isto tako, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve alihi ve selleme, navijestio je i pogibiju hazreti Husejna na Kerbeli.

Naime, Ebu Umame prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, rekao svojim ženama: "لا تَبْكُوا هَذَا – *Ne uplakujte ovoga.*", tj. malog Husejna. Na dan kada je bio kod Ummu Seleme, došao mu je Džibril, a on je njoj rekao: "لَا تَدْعِي أَحَدًا – *Ne puštaj nikoga da uđe.*" Međutim, došao je mali Husejn i zaplakao, te ga je ona pustila. Ušao je i sjeo u krilo Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve selleme. Džibril reče: "إِنَّ أُمَّتَكَ سَتَعْتَلُهُ – *Zaista, će ga tvoj ummet ubiti.*" On upita: "يَقْتُلُونَهُ وَهُمْ مُؤْمِنُونَ – *Zar će ga ubiti, a oni su vjernici?*" Džibril odgovori: "نَعَمْ – *Da.*", i pokaza mu njegovu zemlju (*turbetehū*). (Al Gadijje, 1420: 5)

Zatim, imami Ahmed, Ibn Hibban et-Taberani i mnogi drugi⁶ bilježe da je melek kiše⁷ zatražio dozvolu od svoga Gospodara da posjeti Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve selleme, pa mu je dozvolio. Kada mu je došao Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve selleme, rekao je Ummi Selemi:

اِحْفَظِي عَلَيْنَا الْبَابَ لَا يَدْخُلُ أَحَدٌ

"Čuvaj nam vrata da niko ne ulazi."

U međuvremenu se pojavio mali hazreti Husejn, a ona ga je spriječila da uđe. Međutim, on se provukao i ušao, te se počeo verati po leđima, ramenima i vratu Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve selleme, dok ga je on ljubio. Melek ga upita: "Voliš li ga?" On odgovori. "Da." Melek reče: "Tvoj ummet će ga ubiti. A ako hoćeš, pokazat ću ti mjesto na kojem će biti ubijen?" On odgovori: "Da." Melek ispruži ruku i prinese crvenu zemlju, a Ummu Selema je uze i stavi u svoju odjeću. Sabit ibn Eslem, tabi'in koji ovaj hadis prenosi od Enes ibn Malika, radijallahu anhu, kaže: "بَلَّغْنَا أَنَّهَا كَرْبَلَاءُ" – Mi smo čuli da je to Kerbela." (Ibn Hanbel, 3/242 i 3/265)

Et-Taberani bilježi sljedeću predaju, također od Ummi Seleme, radijallahu anha, koja kaže da je, jednoga dana, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve alihi ve selleme, zaspao, pa se vrlo nehoran probudio, dok mu je u ruci bila crvena zemlja koju je prevrtao. Kada ga je upitala: "Kakva je ovo zemlja?", odgovorio je:

أَخْبَرَنِي جَبْرِيلُ أَنَّ هَذَا يُقْتَلُ بِأَرْضِ الْعِرَاقِ لِحُسَيْنٍ فَقُلْتُ لِحَبْرِي: أَرِنِي تُرْبَةَ الْأَرْضِ الَّتِي يُقْتَلُ فِيهَا فَهَدَانِي تُرْبَتَهَا

"Džibril me je obavijestio za Husejnu da će ovaj biti ubijen u Iraku, pa sam mu rekao: 'Pokaži mi zemlju na kojoj će biti ubijen.', pa ovo je ta zemlja." (Et-Taberani, 1983: 3/109 i 23/308)

Imami Ahmed prenosi kako je Nudžejj, pratilac hazreti Alije (sāhibu mitheretihī), putovao sa njime. Kada su bili pored Nineve u pravcu Siffina, hazreti Alija, radijallahu anhu, uzviknuo je: "اصْبِرْ أَبَا" – عِبْدَ اللَّهِ اصْبِرْ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ بِسَطِّ الْفُرَاتِ – Strpi se, Ebu Abdullahu.⁸ Strpi se, Ebu

⁶ Vidjeti: Al Gadijje, 1420: 5.

⁷ Ova predaja govori da su i drugi meleki, pored Džibrila – alejhisselam, posjećivali Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, u ljudskom obliku.

⁸ Nadimak hazreti Husejna, prema sinu Abdullahu.

Abdullahu, na obali Eufrata." Nudžejj ga je upitao o čemu se radi, a hazreti Alija je odgovorio:

دَخَلْتُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَاتَ يَوْمٍ وَعَيْنَاهُ تَفِيضَانِ قُلْتُ يَا نَبِيَّ اللَّهِ أَعْضَبَكَ أَحَدٌ مَا شَأْنُ عَيْنَيْكَ تَفِيضَانِ قَالَ بَلْ قَامَ مِنْ عِنْدِي جَرِيرٌ قَبْلُ فَحَدَّثَنِي أَنَّ الْحُسَيْنَ يُقْتَلُ بِشَطِّ الْفُرَاتِ قَالَ فَقَالَ هَلْ لَكَ إِلَى أَنْ أُثَمِّكَ مِنْ تُرْبَتِهِ قَالَ قُلْتُ نَعَمْ فَمَدَّ يَدَهُ فَقَبِضَ قَبْضَةً مِنْ تُرَابٍ فَأَعْطَانِيهَا فَلَمْ أَمْلِكْ عَيْنِي أَنْ فَاضَتْ

"Jednog dana sam ušao kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve selleme, dok su mu oči suzile, pa sam ga upitao: 'Allahov Vjerovjesniče, je li te neko rasrdio? Zašto tvoje oči suze?' Odgovorio je: '*Ne. Već je, maloprije, Džibril otišao od mene i kazao mi da će Husejn biti ubijen na obali Eufrata, te me je upitao: - Hoćeš li da pomirišeš njegov pokrov? Odgovorio sam: - Da, a on je pružio svoju ruku u kojoj je bila šaka zemlje i meni je dao. Nisam se mogao savladati da ne zaplačem.*'" (Ibn Hanbel, 1/85)

I zaista, ta najava Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve alihi ve selleme, u potpunosti se obistinila. Hazreti Husejn, radijallahu anhu, ubijen je 61. hidžretske godine, na Kerbeli, na mjestu koje je opisao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve alihi ve selleme.

Ašura i Kerbela

Činjenica je da se masakr na Kerbeli desio 61. hidžretske godine u mjesecu muharremu, na 10. dan, tj. Dan Ašure. Međutim, da li su muslimani i prije na neki način obilježavali taj dan i da li se Ašura može svoditi samo na događaj na Kerbeli i oplakivanje hazreti Husejna?

Iz tradicionalnih izvora sasvim je jasno da je Dan Ašure imao svoj veliki značaj i prije dolaska posljednje Objave, te da su se značajni događaji u životima prijašnjih poslanika desili upravo na taj dan. Iz tih razloga i Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve alihi ve selleme, naredio je post Dana Ašure, prve hidžretske godine, iako ga je on sam postio još i u Mekki. To je tako potrajalo do 2. hidžretske godine, kada je propisan post mjeseca ramazana, a post Ašure je postao *sunnetom* kojeg je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve alihi ve selleme, prakticirao sve do svoje smrti.

O vrijednosti posta Dana Ašure Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve alihi ve selleme, između ostaloga, kaže:

وَصِيَامٌ يَوْمَ عَاشُورَاءَ أَحْتَسِبُ عَلَى اللَّهِ أَنْ يُكَفِّرَ السَّنَةَ الَّتِي قَبْلَهُ

"*Nadam se da Allah postom Dana Ašure briše godinu koja je prije njega.*" (Muslim En-Nejsaburi, 2/818)

Poznati islamski velikan i učenjak sejjid Abdul-Kadir Gejlani, u svome djelu *El-Gunjetu li talibi tarikil-Hakk*, ističe da je jedna od vrijednosti (*fedāil*) Dana Ašure i ta da je u njemu ubijen hazreti Husejn, radijallahu anhu. Osvrćući se na drugačije stavove, on kaže:

وقد طعن قوم على صيام هذا اليوم العظيم وما ورد فيه من التعظيم وزعموا انه لا يجوز صيامه لأجل قتل الحسين بن علي رضي الله عنهما فيه وقالوا ينبغي ان تكون المصيبة فيه عامة على جميع الناس لفقده واتم تأخذونه يوم فرح وسرور وتأمرون فيه بالتوسعة على العيال والنفقة الكثيرة والصدقة على الضعفاء والمساكين وليس هذا من حق الحسين على جماعة المسلمين.

"Neki ljudi su oštri kritičari prema onima koji poste na ovaj dan, kao i prema njegovom veličanju. Oni drže da nije dozvoljeno postiti taj dan na osnovu toga što je to dan u kojem je ubijen Husein ibn Ali, Allah zadovoljan njime i njegovim ocem. Oni obrazlažu – govore: 'Ono što je ispravno i odgovarajuće na taj dan je da osjećaj nesretnog gubitka treba biti izražavan od strane ljudi jer se na taj dan desila njegova pogibija. Ali, vi više volite da uzimate taj dan kao dan sreće i radosti. Vi naređujete da za taj dan treba biti posebno blagonaklon prema onima koji zavise od vas, mnogo slobodnijim trošenjem i davanjem sadake siromašnima, slabima i onima koji su u potrebi. Ali, ovo nije poštovanje koje je ispravno prema Huseinu, r. a., za džemat muslimana.'" (Gejlani, 2004: 192)

Odgovarajući na ovo pitanje, sejjid Abdul-Kadir el-Gejlani, između ostaloga, kaže:

وهذا القائل خاطى ومذهبه قبيح فاسد لان الله اختار لسبط نبيه صلى الله عليه وسلم الشهادة في اشرف الايام واعظمها واجلها وارفعها عنده ليزيده بذلك رفعة في درجاته وكراماته مضافة الى كراماته ويبلغه منازل الخلفاء الراشدين الشهداء بالشهادة

"Ko god ovako tvrdi, taj griješi i njegovo učenje-mezheb je protivrječno i neutemeljeno. Mi možemo napustiti ovo učenje kao takvo, jer je Allah Uzvišeni odabrao da unuk Vjerovjesnika, a. s., postane šehid na najodličniji od svih dana, na najslavniji od svih njih, na najveličanstveniji od njih, i na najuzvišeniji od svih njih

kod Njega. Učinivši to tako, On mu je darovao povećano uzdignuće u Njegovim stepenima i Njegovim obilježjima posebne naklonosti-kerametima, i iznad onih naklonosti koje je već uživao. Postavši šehid, On je dao da on dostigne stanja i stepene pravedno upućenih halifa koji su preselili kao šehidi." (Gejlani, 2004: 192)

On na kraju zaključuje:

ولو جاز ان يتخذ يوم موته مصيبة لكان يوم الاثنين اولى بذلك اذ قبض الله تعالى نبيه محمدا صلى الله عليه وسلم فيه وكذلك أبو بكر الصديق رضي الله عنه قبض فيه...

"Ako bi bilo dozvoljeno posmatrati dan njegove tragične pogibije kao dan gubitka (*musibet*), imalo bi više smisla odabrati ponedjeljak za takvo nešto, jer je u ponedjeljak Allah Uzvišeni uzeo našeg Vjerovjesnika Muhammeda, a. s. Isto tako, Ebu Bekr es-Siddik, r. a., preselio je u ponedjeljak ..." (Gejlani, 2004: 192-193)

O jahaču divni,⁹ – za kojeg je njegov djed, sallallahu alejhi ve alihi ve selleme, rekao: " أَحَبُّ اللَّهِ مَنْ أَحَبَّ حُسَيْنًا، حُسَيْنٌ - Husejn je moj, a ja sam njegov. Allah volio onoga ko voli Husejna! Husejn sam je jedan narod među narodima."¹⁰ – Allah Te je odabrao i, u odabranom danu, darovao Ti odabranu smrt.

Šejhul-islam Ibn Tejmijje ima identičan stav. On kaže:

ومن ذلك أن اليوم الذي هو يوم عاشوراء الذي أكرم الله فيه سبط نبيه، وأحد سيدي شباب أهل الجنة بالشهادة على أيدي من قتله من الفجرة الأثقياء، وكان ذلك مصيبة عظيمة من أعظم المصائب الواقعة في الإسلام... ولا ريب أن ذلك إنما فعله الله كرامة للحسين رضي الله عنه، ورفعاً لدرجته ومنزلته عند الله، وتبليغاً له منزل الشهداء، وإحاقاً له بأهل بيته الذين ابتلوا بأصناف البلاء، ولم يكن الحسن والحسين حصل لهما من الابتلاء ما حصل لجدتهما ولأمهما وعمهما، لأنهما ولدا في عز الإسلام، وتريباً في حجور المؤمنين، فأتم الله نعمته عليهما

⁹ Jedne prilike kada je Allahov poslanik, sallallahu alejhi ve alihi ve selleme, na leđima nosio malog Husejna, neki čovjek primijeti: "Kako divnu jahalicu jašeš, dječaće!" Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve alihi ve selleme, na to reče: " وَيُعْمُ الرَّاكِبُ هُوَ - A kako je on divan jahač!" (Et-Tirmizi, 5/656.)

¹⁰ (Et-Tirmizi, 5/658) Muhaddisi kažu da riječ *sibt* u ovom hadisu ima značenje *ummeta*, kao što Allah Uzvišeni kaže za Ibrahima, alejhis-salam, u 120. ajetu sure En-Nahl. Vidjeti: Nasif, 1961: 4/358.

بالشهادة، أحدهما مسموماً، والآخر مقتولاً، لأن الله عنده من المنازل العالية في دار كرامته ما لا ينالها إلا أهل البلاء... وشقي بقتله من أعان عليه، أو رضي به

"... Ašura je dan u kojem je Allah počastio unuka Svoga Vjerovjesnika i jednog od prvaka džhenetskih mladića *šehadetom* preko ruku grijешnih nesretnika koji su ga ubili. To je bila jedna od najvećih nesreća koja se desila u *islamu*... Bez ikakve sumnje, Allah je to učinio iz počasti prema Husejnu, radijallahu anhu, da bi mu izdigao položaj kod Sebe, dodijelio stepen šehida i priključio ga njegovoj kućnoj porodici koja je bila na velikim iskušenjima. S obzirom da su Hasan i Husejn rođeni kada je *islam* bio dostojanstven i odrasli su u okrilju vjernika, oni nisu iskusili poteškoće koje su preživjeli njihov djed, njihova majka i njihov amidža, pa je Allah upotpunio Svoju blagodat prema njima *šehadetom*. Jedan je otrovan, a drugi je ubijen, jer kod Allaha imaju visoki položaji, u kući Njegove počasti, koje mogu postići samo oni koji budu na iskušenju... Nesretnik je onaj koji je pomogao njegovo ubistvo, ili samo bio i zadovoljan sa time!" (Ibn Tejmijje, 1984: 39-40)

Ibn Tejmijje smatra opravdanim plakanje zbog žalosti za hazreti Husejnom, ali isto tako smatra da nema nikakvog utemeljenja da se to obilježava posebnim manifestacijama, jer to nije niko činio nakon pogibije hazreti Husejna, pa čak ni njegovi najbliži. (Ibn Tejmijje, 1984: 41) On se poziva na hadis u kojem se govori o postupanju u žalosti:

إِنَّهُ مَهْمَا كَانَ مِنَ الْعَيْنِ وَالْقَلْبِ فَمِنَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَمِنَ الرَّحْمَةِ وَمَا كَانَ مِنَ الْيَدِ وَاللِّسَانِ فَمِنَ الشَّيْطَانِ

"Što god je iz oka i srca, to je od Allaha Uzvišenog i iz milosti, a što je od ruke i sa jezika, to je od šejtana." (Ibn Hanbel, 1/237)

Prvače džhenetskih mladića,¹¹ suze teku, a srce tuguje, jer nam je teško pojmiti kako je neko mogao ubiti onoga koga je najbolji čovjek kojeg je ikad Allah Uzvišeni stvorio toliko volio!?

¹¹ Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve alihi ve selleme, rekao je za hazreti Hasana i Husejna: "الحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ سَيِّدَا شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ" - Hasan i Husejn su prvaci džhenetskih mladića." (Et-Tirmizi, 5/656)

Tvoj *iman* je toliki da su te najveća iskušenja čekala. Tvoj djed, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve alihi ve selleme, na upit: "Koji su ljudi na najvećem iskušenju?", odgovorio je:

الْأَنْبِيَاءُ ثُمَّ الْأَمْثَلُ فَالْأَمْثَلُ فَيَسْتَلِي الرَّجُلُ عَلَى حَسَبِ دِينِهِ فَإِنْ كَانَ دِينُهُ صُلْبًا اشْتَدَّ بَلَاؤُهُ وَإِنْ كَانَ فِي دِينِهِ رِقَّةٌ ابْتُلِيَ عَلَى حَسَبِ دِينِهِ فَمَا يَبْرَحُ الْبَلَاءُ بِالْعَبْدِ حَتَّى يَتْرَكَهُ يَمْشِي عَلَى الْأَرْضِ مَا عَلَيْهِ خَطِيئَةٌ

"Vjerovjesnici, zatim oni slični njima, zatim oni slični njima. Čovjek se iskušava prema stepenu svoje vjere, pa čija vjera bude čvrsta – bit će iskušan teškim belajima, a čija vjera bude slaba – bit će iskušavan prema stepenu svoje vjere. Čovjeka neće napustiti iskušenja sve dok ne bude hodao po zemlji tako da nema nijednog grijeha." (Et-Tirmizi, 4/601)

I mi plačemo za Tobom slijedeći tvoga mubarek djeda, sallallahu alejhi ve alihi ve selleme, koji je prvi za Tobom zaplakao, ali ne cijepamo svoju odjeću, niti se tučemo po svojim tijelima, jer to nije ni on, sallallahu alejhi ve alihi ve selleme, radio.¹²

Gledano sa naših ovosvjetskih i ljudskih obzorja, Kerbela jeste veliki pokolj i sigurno je da svaki musliman tuguje i žali za hazreti Husejnom, ali, gledano sa onosvjetskih pozicija, s obzirom da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve alihi ve selleme, navijestio taj događaj, a i sam hazreti Husejn, na osnovu historijskih izvora, bio je potpuno svjestan šta će se desiti, zar to nije dan radosti za hazreti Husejna!? Kao prvo, pridružio se svome djedu, sallallahu alejhi ve alihi ve selleme, svome ocu, dragoj majci i bratu. A, drugo, pao je kao šehid, i to samo kako napaćen *šehid*, koji će, pored drugih nagrada za svoja djela, imati i nagradu za *šehadet* na Allahovom putu.

Također, i sam događaj na Kerbeli, iako se desio 61. godine po Hidžri, potvrđuje autentičnost hadisa koji govore o vrijednosti Ašure. Naime, Ašura i Kerbela su usko povezani. Kako?

Opće je poznato da je Ašura odabrani dan u kojem je, između ostaloga, Allah Uzvišeni Svoga odabranog roba, hazreti Husejna – unuka Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve alihi ve selleme, počastio odabranom smrću, tj. *šehadetom* – pogibijom na

¹² Vidjeti ranije predaje iz kojih se vidi kako je reagirao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, kada mu je Džibril saopćio da će mali Husejn biti ubijen.

Allahovom putu, i tako ga po odabranosti pridružio vjerovjesnicima i poslanicima kojima je Allah Uzvišeni, baš u tome danu, dao posebne počasti.

Ašurom - odabranim danom u kojem je poginuo hazreti Husejn - potvrđuje se njegova odabranost, a njegova odabrana smrt, na Kerbeli, u tome odabranom danu, potvrđuje vrijednost Ašure, odnosno hadisa koji govore o njenoj vrijednosti.

Ne mogu se sve stvari samo logično posmatrati, te osporavati vjerodostojne hadise koji govore o Ašuri samo zato što, po našem rezoniranju, jedan dan u isto vrijeme ne može biti dan posta i radosti te dan tuge i žalosti! Na to nas upozorava i naš Gospodar, i to baš u kontekstu pogibije na Allahovom putu: "*Propisuje vam se borba, mada vam nije po volji! – Ne volite nešto, a ono može biti dobro za vas; nešto volite, a ono ispadne zlo po vas. – A Allah zna, a vi ne znate.*" (Sura *El-Bekare*, 216.)

Mi smo, kao muslimani, sunije i šiije, obavezni vjerovati u sve kur'anske ajete i vjerodostojne hadise, koliko god nama i našoj pameti i poimanju oni izgledali nelogični i kontradiktorni. Vjera je da se vjeruje, a logika može samo osnažiti naše vjerovanje.

Iblis je koristio logiku, jer mu je izgledalo da je vatra puno kvalitetnija i korisnija od zemlje, pa je završio kao i Jezid poslije njega, tako da se na njih zaziva prokletstvo kada se spomenu.

Proklinjanje Jezida

Još jedno važno pitanje koje se sreće u literaturi tiče se dozvoljenosti proklinjanja Jezida zbog zločina iza kojeg je stajao.¹³

Od imami Ahmeda, Malika i Ebu Hanife prenose se dva mišljenja o proklinjanju Jezida. Po jednom oni to apsolutno odobravaju (*et-tasrīh*), a po drugom samo indirektno (*et-telvīh*). Svi šafijski učenjaci smatraju da je dozvoljeno proklinjanje Jezida. (El-Halebi, 1329. h. g.: 1/182)

¹³ Opširnije o stavovima islamskih učenjaka o Jezidu vidjeti u knjizi: "*Hazreti Hasan i Husejn – unuci Muhammeda a. s.*", koja je prevedena sa arapskog jezika. (Rida, 2001: 148-149) U knjizi se može naći mnogo činjenica koje govore o dešavanjima vezanim za Kerbelu, te je odsrca preporučujemo čitaocima. U dostupnom nam arapskom izvorniku knjige nalazi se poglavlje koje govori o nekim pretjerivanjima u pogledu vijesti o hazreti Husejnovoj pogibiji. (Vidjeti: Rida, 2008: 173-174) U spomenutom prijevodu to jedino nedostaje. Moguće da je prevodilac koristio neko drugo izdanje. O izmišljotinama u vezi s pokoljem na Kerbeli govore i veliki šiijjski autoriteti, kao što je šehid Mutahheri (1920-1979), bilski saradnik rah. imama Homeinija. (Vidjeti: Mutaheri)

Imam Dželaluddin es-Sujuti, predstavnik Šafijskog mezheba, u poznatom djelu *Tarihul-hulefa*, govoreći o pogibiji hazreti Husejna, kaže:

فقتل وجيء برأسه في طست حتى وضع بين يدي ابن زياد لعن الله قاتله وابن زياد معه ويزيد
أيضا

"Pa je ubijen i glava mu je donesena na tabli pred Ibn Zijada. Allah prokleo njegovog ubicu, Ibn Zijada i sa njim Jezida, također!" (Es-Sujuti, 193)

Imami El-Gazali, koji je, također, bio Šafijskog mezheba, odgovarajući na pitanje: "Da li je dozvoljeno reći: 'Neka je Allahovo prokletstvo na Husejnovog ubicu', ili '...na onog ko je naredio njegovo ubistvo neka je Allahovo prokletstvo'?", odgovara da je ispravno reći: "Husejnov ubica, ako je umro prije nego se pokajao, neka je proklet od Allaha! Moguće je da se ubica pokajao prije svoje smrti." Zatim navodi primjer Vahšija, koji je ubio hazreti Hamzu. (El-Gazali, 2005: 314)

Imam Ibn Tejmije proklinje čak i one koji su indirektno odobrali ubistvo hazreti Husejna, pa kaže:

وأما من قتل الحسين أو أعان على قتله، أو رضي بذلك فعليه لعنة الله والملائكة والناس
أجمعين، لا يقبل الله منه صرفاً ولا عدلاً

"Što se tiče onoga koji je ubio Husejna, ili pomogao u njegovom ubistvu, ili bio zadovoljan sa time, neka je na njega Allahovo prokletstvo, i meleka i svih ljudi. Od njih neće biti primljena niti nafile niti farz." (Tejmije, 1991: 4/487-488)

Što se tiče Jezidovog oca, hazreti Muavije ibn Ebi Sufjana, šure Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve alihi ve selleme, sunijska ulema ne odobrava njegovo proklinjanje, jer je on bio ashab Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, za kojeg je proučio ovu dovu:

اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ هَادِيًا مَهْدِيًّا وَاهْدِ بِهِ

"Allahu, učini ga upućivačem i upućenim i sa njime upućuj." (Et-Tirmizi, 5/687)

Također, u hadisu kojeg prenosi sahabijka Ummu Haram bint Milhan, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve alihi ve selleme,

hvali prvu muslimansku mornaricu čiji je zapovjednik bio hazreti Muavija, pa kaže:

أَوَّلُ حَيْشٍ مِنْ أُمَّتِي يَعْرُونَ الْبَحْرَ قَدْ أَوْجَبُوا

"Prva vojska iz moga ummeta koja se bude borila na moru zaslužila je (Džennet)."

Ummu Haram je pitala da li će i ona biti u toj vojsci. Nakon što je to potvrdio (أَنْتِ فِيهِمْ),¹⁴ Sallallahu alejhi ve alihi ve selleme je rekao:

أَوَّلُ حَيْشٍ مِنْ أُمَّتِي يَعْرُونَ مَدِينَةَ قَيْصَرَ مَغْفُورٌ لَهُمْ

"Prvoj vojsci iz moga ummeta koja se bude borila za Cezarov¹⁵ grad bit će oprosteno."

Kada je upitala da li će biti i u toj vojsci, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve alihi ve selleme, odgovorio je negativno (لا). (El-Buhari, 1987: 3/1069)

Ovo je jedina predaja koja ukazuje da bi Jezidu moglo biti oprosteno, iako ga to ne izuzima od proklinjanja. Naime, u prvom vojnom pohodu na Cezarov grad, tj. Kostantiniju, odnosno današnji Istanbul, učestvovao je Jezid: "Vojska koja se spominje u ovom hadisu bila je pod vodstvom Jezida b. Muavije, a zabilježeno je da su s njim u toj vojsci bili mnogi ugledni ashabi: Ibn Omer, Ibn Zubejr, Ibn Abbas, Ebu Ejjub, a to se desilo 49. h. g." (El-Hamis, 2014: 185), dok je, prema Ibn Kesiru i Taberiju, učesnik u tom vojnom pohodu, pod Jezidovom komandom, bio i sam hazreti Husejn. (Et-Temimi, 2011: 24-25)

U jednoj drugoj predaji, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve alihi ve selleme, izručio je jednom prilikom hazreti Muaviju zbog neodazivanja uslijed jela. Naime, Abdullah ibn Abbas kazuje kako se igrao sa dječacima kada je došao da ga traži Allahov Poslanik,

¹⁴ Ummu Harām bint Milhān je supruga poznatog ashaba Ubade ibnus-Samita i tetka po majci drugog poznatog mladog ashaba Enesa ibn Malika, tj. sestra njegove majke koja se zvala Ummu Sulejm, radijallahu anhum edžme'in. U vrijeme vladavine trećeg pravednog halife, hazreti Osmana, 27. hidžretske godine, učestvovala je u prvom mornaričkom pohodu islamske vojske, koji je predvodio hazreti Muavija. Tada su muslimani zaposjeli Kipar. Nakon što se muslimanska vojska iskrkala i krenula dalje, ona je pala sa jahalice i preselila. I danas se na tom mjestu nalazi njen mezar. Vidjeti: Halilović, 2010: 176 i El-Askalani, 1412. h. g.: 8/189.

¹⁵ Prema El-Askalaniju, to je Kostantinija, odnosno današnji Istanbul. Vidjeti: El-Askalani, 1987: 6/102.

sallallahu alejhi ve alihi ve selleme, pa se on sakrio iza nekih vrata. Kada je došao do njega, potapšao ga je po leđima i rekao: "أَذْهَبْ وَادْعُ لِي مُعَاوِيَةَ – *Idi i zovni mi Muaviju.*" Nakon što je došao, rekao je: "On jede", a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve alihi ve selleme, ponovo mu reče: "أَذْهَبْ وَادْعُ لِي مُعَاوِيَةَ – *Idi i zovni mi Muaviju.*" Kada se vratio drugi puta i ponovio: "On jede", Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve alihi ve selleme, reče: "لَا أَشْبِعُ اللَّهَ بَطْنُهُ" – *Allah ga ne učinio sitim!*" (Muslim En-Nejsaburi, 4/2010) Kletva Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve alihi ve selleme, upućena nekom muslimanu velika je privilegija i čast.¹⁶

Međutim, i među samim ashabima postoji razlika u pogledu njihove vrijednosti. Postoji konsenzus oko toga da su prva četverica halifa na čelu po odabranosti i vrijednosti, zatim šesterica od preostalih deset kojima je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve alihi ve selleme, rekao da će biti u Džennetu, zatim učesnici Bitke na Bedru, učesnici Bitke na Uhudu, učesnici u *Bej'atur-ridvan* (Prisega zadovoljstva, ili Prisega pod drvetom) na Hudejbijji, koji su dali Poslaniku, sallallahu alejhi ve selleme, prisegu pod drvetom, pa tek ostali ashabi koji su nakon toga primili islam.¹⁷

¹⁶ Postoje i drugi primjeri kada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve alihi ve selleme, na ovaj način prekorio neke osobe. Tako se, recimo, navodi primjer čovjeka koji je jeo kod Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve alihi ve selleme, lijevom rukom. On ga je upozorio: "كُلْ بِيَمِينِكَ" - *Jedi desnom rukom!*" Odgovorio je: "Ne mogu." Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve alihi ve selleme, rekao mu je: "لَا اسْتَطَعْتُ مَا مَنَعَهُ إِلَّا الْكِبِيرُ" - *I ne mogao nikad! Samo ga je oholost spriječila.*" Prenosioci kažu da više nikad desnicu nije donio do usta, jer mu se osušila. (Muslim En-Nejsaburi, 3/1599) "Poslanik, s. a. v. s., vidio je nekog čovjeka kako na sedždi otresa sa kose prašinu. Rekao je: 'Bože, učini da mu kosa bude ružna.' Kosa je čovjeku opala." (Qal'ahdži, 2006: 136) Koliko god nam ovo izgledalo grubo, upravo te njegove, sallallahu alejhi ve alihi ve selleme, riječi velika su sreća i milost za njih. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve alihi ve selleme, kaže: "اللَّهُمَّ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ فَأَيُّ الْمُسْلِمِينَ لَعْنَتُهُ أَوْ سَبَّتُهُ فَاجْعَلْهُ لَهْ رِجَاءً وَأَجْرًا" - *Allahu, ja sam samo čovjek, pa kojeg god muslimana izgrdim, prokunem, ili udarim bičem, učini mu to čišćenjem i milošću.*" (Muslim En-Nejsaburi, 4/2007) "اللَّهُمَّ إِنِّي أَخِذْ عِنْدَكَ عَهْدًا لَنْ تُخْلَفِنِيهِ" - *Allahu, Muhammed je čovjek koji se srdi kao što se i ljudi srdi, ja tražim obavezu od Tebe koju mi nećeš prekršiti – da kojeg god vjernika ja uznemirim, ili izgrdim, ili udarim bičem, Ti mu to učini otkupom i onim što će ga na Danu stajanja Tebi približiti.*" (Muslim En-Nejsaburi, 4/2007)

¹⁷ Vidjeti: El-Baša, 1997: 5.

Kada je u pitanju hazreti Muavija, pored njegovog doprinosa širenju islamske države, prve muslimanske mornarice i dr., on je, ipak, jako kasno primio *islam* i nije imao priliku toliko pisati Kur'an kao stariji ashabi, tako da se njegovo ime i ne spominje ni u prvoj ni u drugoj kodifikaciji Kur'ana. On je, pored svih svojih zasluga, digao pobunu protiv legalnog halife, hazreti Alije, i on je, također, prvi dokinuo izborni hilafet u *islam* i uspostavio nasljednu monarhiju, nakon što nije ispunio ugovorene tačke mirovnog sporazuma sa hazreti Hasanom.

Međutim, hazreti Muavija, radijallahu anhu ve erdahu, kao što kaže poznati muhaddis Mensur Ali Nasif, postupio je kao *mudžtehid* i pogriješio, a sudija, prema hadisu, kada uloži napor i pogriješi, imat će opet jednu nagradu.¹⁸

Prema Ibn Tejmijji, sljedeća predaja se odnosi na period vladavine hazreti Muavije:

أَوَّلُ دِينِكُمْ نُبُوَّةٌ وَرَحْمَةٌ ثُمَّ مَلِكٌ وَرَحْمَةٌ ثُمَّ مَلِكٌ أَعْفَرٌ ثُمَّ مَلِكٌ وَجَبْرُوتٌ يُسْتَحَلُّ فِيهَا الْحَمْرُ
وَالْحُرِيُّ

"Početak vaše vjere je vjerovjesništvo i milost, a zatim će biti monarhija i milost, a zatim monarhija i silništvo, u kojoj će se smatrati dozvoljenim vino i svila." (Ed-Darimi, 1407.h.g.: 2/155)

Ibn Tejmijje kaže: "وكان معاوية أول الملوك، وفيه ملك ورحمة" – Muavija je bio prvi monarh i kod njega je bila i monarhija i milost." (Ibn Tejmijje, 1984: 29)

Međutim, kada je u pitanju sukob između hazreti Alije i hazreti Muavije, Ibn Tejmijje nedvosmisleno daje prednost hazreti Aliji, pa kaže:

ولم يسترب أئمة السنة وعلماء الحديث: أن عليا أول بالحق وأقرب إليه كما دل عليه النص

"Imami *sunneta* i učenjaci *hadisa* nemaju nikakve sumnje da je Alija dostojniji i bliži istini, kako na to ukazuje i *nass*."¹⁹ (Tejmijje, 1991: 4/439)

U djelu *Minhadžus-Sunneti* Ibn Tejmijje još je eksplicitniji:

¹⁸ Vidjeti: Nasif, 1961: 3/375.

¹⁹ "*Nass* u usulusko-tefsirskoj terminologiji označava šerijatski tekst (ajet ili hadis) koji ukazuje na jedno jasno i određeno značenje bez podrazumijevanja drugog. Ukoliko šerijatski tekst ukazuje na jedno značenje ali podrazumijeva i druga, onda se on naziva *zahir*." (Halilović, 2003: 32)

وأهل السنة من أشد الناس بغضا وكرهة لأن يتعرض له — أي لعلي رضي الله عنه — بقتال أو سب بل هم كلهم متفقون على أنه أجل قدرا وأحق بالإمامة وأفضل عند الله وعند رسوله وعند المؤمنين من معاوية وأبيه وأخيه الذي كان خيرا منه وعلي أفضل ممن هو أفضل من معاوية فالسابقون الأولون الذين بايعوا تحت الشجرة كلهم أفضل من الذين أسلموا عام الفتح وفي هؤلاء خلق كثير أفضل من معاوية وأهل الشجرة أفضل من هؤلاء كلهم، وعلي أفضل جمهور الذين بايعوا تحت الشجرة بل هو أفضل منهم كلهم إلا الثلاثة فليس في أهل السنة من يقدم عليه أحدا غير الثلاثة بل يفضلونه على جمهور أهل بدر وأهل بيعة الرضوان وعلي السابقين الأولين من المهاجرين والأنصار

"Pripadnici ehliš-sunneta najviše mrze i preziru da se neko suprotstavi njemu, tj. hazreti Aliji, bilo borbom ili vrijeđanjem. Čak su svi saglasni da je on vredniji, da ima više pravo na vodstvo, te da je vredniji kod Allaha, kod Njegovog Poslanika i kod vjernika od Muavije, njegovog oca²⁰ i njegovog brata²¹, koji je bio bolji od njega. Alija je vredniji i od onih koji su vredniji od Muavije. Prvi prethodnici koji su dali Prisegu pod stablom, svi su oni bolji od onih koji su primili *islam* u godini oslobođenja.²² On je, čak, vredniji i od svih njih, osim njih Trojice.²³ Nema nikoga od pripadnika ehliš-sunneta koji daje nekome prednost nad njime osim ovoj Trojici, čak ga smatraju vrednijim i od svih učesnika Bedra, učesnika Prisega zadovoljstva (*Bej'atur-ridvān*), i prvih prethodnika od muhadžira i ensarija." (Ibn Tejmije, 1986: 4/396)

Zaključak

Kroz pokolj nad Ehli-bejtom, za kojeg je odgovoran Jezid, ne treba gledati h. Ebu Bekra, h. Omera i h. Osmana, niti bol za hazreti Husejnom smije biti razlogom da mi mrzimo i ubijamo druge muslimane danas. H. Alija nije htio ubiti neprijatelja kojeg je u borbi savladao, nakon što ga je ovaj pljunuo, da to ne bi bilo iz srdžbe i vlastitog hira te želje za osvetom, a ne radi i u ime Allaha. (Karahodžić, 2006: 20-21)

²⁰ Tj. Ebu Sufjana, radijallahu anhu.

²¹ Tj. hazreti Jezida ibn Ebi Sufjana, radijallahu anhum, polubrata hazreti Muavijinog, koji je poznat po nadimku *Jeziđul-hajri*. Vidjeti šire: El-Askalani, 1412. h. god.: 6/658.

²² Tj. 8. hidžretske godine, kada je *islam* primio hazreti Muavija.

²³ Tj. hazreti Ebu Bekra, Omera i Osmana, radijallahu anhum edžme'in

Iako je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve alihi ve selleme, navijestio pagibiju h. Husejna na Kerbeli, i sam plakao zbog tog događaja, mi slijedeći njega, sallallahu alejhi ve alihi ve selleme, oživljavamo njegov *sunnet*, ali na primjeren način, kako je to i on, sallallahu alejhi ve alihi ve selleme, činio: posteći, ne jadikujući, ne udarajući se po tijelu niti cijepajući svoju odjeću.

I, na kraju, kod nas se drugi dan Ramazanskog bajrama, vjerovatno iz praktičnih razloga, obilježava kao Dan šehida. Smatramo da bi bilo daleko adekvatnije obilježavati taj dan 15-og ševvala, na dan Bitke na Uhudu, u kojoj je pao veliki broj šehida među najodabranijim ashabima, na čelu sa hazreti Hamzom, prvakom šehida na Sudnjem danu,²⁴ ili na Dan Ašure, kada je poginuo hazreti Husejn, radijallahu anhu: "Prikladnije bi bilo da je za Dan šehida proglašen dan stradanja na Kerbeli, i tako se u jednom danu prisjećati svih šehida od Kerbele do današnjih dana. Tada bi se zajedno prisjećali svih vjerovjesnika koji su ubijeni, šehida Bedra i Uhuda, šehida Kerbele, šehida iz našeg proteklog rata i svih koji su svoj život dali na Allahovom putu." (Ibrišević, 2015: 161)

Završit ćemo ovaj rad odgovorom kojeg je dao Omer ibn Abdul-Aziz na pitanje o sukobu koji se desio između hazreti Alije i hazreti Muavije, kazavši:

تِلْكَ دِمَاءٌ طَهَّرَ اللَّهُ أَيْدِينَا مِنْهَا فَلَا نُخْوِضُ فِيهَا بِأَلْسِنَتِنَا

"To je krv od koje je Allah očistio naše ruke, pa se nećemo našim jezicima upuštati u nju." (Nasif, 1961: 3/375)

Literatura

- Abadi M. Š. (1995) *Avnul-ma'bud šerhu Suneni Ebi Davud*. Bejrut: Darul-kutubil'ilmijje.
- Al Gadijje A. I. (1420. h. god.) *Mu'džemu ma jehussu al-el-bejtinnebevijji*. Medina: Daru Ibnil-Dževzi.
- Arebi M. I. *El-Futuhatul-mekkijjetu*. Bejrut: Daru Sadir.
- Ed-Darimi A. I. A. (1407) *Sunenud-Darimi*. Bejrut: Darul-kitabil-'arebijj.
- El-Askalani I. H. (1412. h. god.) *El-Isabetu fi temjizis-sahabeti*. Bejrut: Darlu-džejl.

²⁴ سَيِّدُ الشُّهَدَاءِ عِنْدَ اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حَمَزًا – Prvak šehida kod Allaha, na Sudnjem danu, je Hamza." (En-Nejsaburi El-Hakim, 1990: 2/131)

- El-Askalani I. H. (1987) *Fethul-Bari bi Šerhi Sahihil-Buhari*. Kairo: Darur-rejjan lit-turas.
- El-Baša A. R. (1997) *Iz života ashaba*. Zenica.
- El-Buhari M. I. I. (1987) *Sahihul-Buhari*. Bejrut: Daru Ibn Kesir.
- El-Gazali E. H. (2005) *Preporod islamskih nauka*. Sarajevo: Libris.
- El-Halebi A. I. B. (1329. h. god.) *Es-Siretul-halebijetu*. Kairo: El-Matbeatul-ezherijetu-masrijetu.
- El-Hamis O. B. M. (2014) *Historijska epoha od smrti Allahovog Poslanika do ubistva Husejna, 61. h.g. (Analiza događaja od smrti Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, do ubistva Husejna, radijallahu anhu, i naučni odgovor na sumnje i laži zabludjelih frakcija, prvenstveno šiija)*. Sarajevo.
- El-Hejtemi A. I. H. (1997) *Es-sava'ikul-muharrrika 'ala ehli-refdi ved-dalai vez-zendika*. Bejrut: Muessesetur-Risale.
- El-Kazvini I. M. *Sunenu Ibni Madže*. Bejrut: Darul-fikr.
- En-Nejsaburi M. I. A. H. (1990) *El-Mustedrek ales-sahihajn*. Bejrut: Darul-kutubil-ilmijje.
- En-Nejsaburi M. I. H. *Sahihu Muslim*. Bejrut: Daru ihjait-turasil-arebijj.
- Es-Sujuti DŽ. (2003) *Povijest halifa*. Sarajevo: Novi kevsar.
- Es-Sujuti DŽ. *Tarihul-hulefa*. Darul-fikr.
- Et-Taberani E. K. (1983) *El-Mu'džemu-l-kebiru*. Mosul: Mektebetuz-Zehra.
- Et-Temimi A. I. H. (2011) *Ehli-bejt i ashabi u ljubavi i srodstvu – uz ilustrativne sheme*. Sarajevo: Meberretul-ali vel-ashabi i El-Emanetul-'ammetu lil-evkafi.
- Et-Tirmizi E. I. *Sunenut-Tirmizi*. Bejrut: Daru ihjait-turasil-'arebijj.
- Ez-Zehebi M. I. A. (1991) *Tehzibu sijeri e'alam-nubela*. Bejrut: Muessesetur-risale.
- Gejlani A. K. (2004) *Sve što je potrebno tragaocima na putu Hakka Azze ve Dželle*, knjiga 5. Sarajevo: Kadirijsko – Bedevijska tekija Čeljigovići.
- Halilović S. (2003) *Ehli-bejt u tradicionalnom tefsiru Ehli-bejt u tradicionalnom tefsiru.*: Ehli bejt u Bosni i Hercegovini - Zbornik radova "Međunarodnog simpozija o Ehli bejtu" održanog 25. i 26. maja 2003. godine u Sarajevu. Sarajevo. Naučnoistraživački institut "Ibn Sina".
- Halilović S. (2010) *Sira – životopis posljednjeg Allahovog Poslanika*. Sarajevo: El-Kalem i Islamski pedagoški fakultet u Zenici.

- Hanbel A. I. *Musnedu Ahmed*. Kairo: Muessesetu Kurtuba.
- Hibban M. (1993) *Sahihu Ibni Hibban*. Bejrut: Muessesetur-risale.
- Ibrišević S. F. (2015) *Šejhov govor znaj istina je – komentar: izreke arif billahi Halid Salihagić hulsi baba*. Sarajevo: Dobra Knjiga.
- Karahodžić M. (2006) *Lađa spasa*. Sarajevo: Bemust.
- Mutaheri M. *Hamaseti Husjeni (Husejnijska epopeja)*. Intišaratu Sadr.
- Nasif M. A. (1961) *Et-Tadžul-džami'u lil-usuli fi ehadisir-Resuli, sallallahu alejhi ve selleme*. Istanbul: Mektebeti pamuk.
- Omerbašić Š. (1996) *Povijest Islama*. Zagreb.
- Qal'ahdži M. R. (2006) *Ličnost posljednjeg Allahovog poslanika*. Sarajevo-Zenica: El-Kalem i Islamski pedagoški fakultet.
- Rida M. (2001) *Hazreti Hasan i Husejn – unuci Muhammeda a.s.* Zenica: En-Nur.
- Rida M. (2008) *Sejjida šebabi ehli-dženneti – El-Hasenu vel-Husejnu, r.a.* Sajda-Bejrut. El-Mektebetul-'asrijje.
- Tejmijje I. (1984) *Fadlu Ehlil-bejti ve hukukuhum*. Džidda: Darul-kibleti.
- Tejmijje I. (1986) *Minhadžus-Sunnetin-nebevijje*. Kairo: Mektebetu Ibn Tejmijje.
- Tejmijje I. (1991) *Medžmu'ul-fetava*. Rijad: Daru 'alemil-kutub.
- Valjevac M. (2014) *Ehli-bejt Poslanikova časna porodica*. Novi Pazar: El-Kelimeh.

KARBALA – A CRITICAL REVIEW

Mina Valjevac, MA
Mensur Valjevac, PhD

Abstract

The peace treaty between hadrat Hasan and hadrat Muawiya brought peace to a new Islamic state. According to it, the authority was supposed to be given to hadrat Hasan after hadrat Muawiya, who could not name the commander of the faithful after himself. However, hadrat Muawiya did not adhere to the treaty, but introduced a hereditary monarchy and named his son Yazid as the heir to the throne. Hadrat Husain could not acknowledge him as the new caliph, since it would have presented a violation of the peace agreement. Thus, the Kufians offered to acknowledge hadrat Husain as the caliph. However, they betrayed him and left him to Yazid's army who carried out the massacre of the noble family (Ahlul-Bayt) of the Prophet of Allah (p.b.u.h.) in Karbala. On the other hand, the Prophet of Allah (p.b.u.h.) had clearly foreshadowed the establishment of a monarchy after the period of righteous caliphs, as well as the hadrat Husain's death. This event at Karbala presents the confirmation of the value of the Day of Ashura, marked by the Prophet of Allah (p.b.u.h.) due to its specific exceptionality. Hadrat Husain was chosen on the chosen day for the chosen death, i.e. the death on the Allah's way (shahadah). Islamic scholars, such as Es-Sujuti and Ibn Taymiyyah, consider it completely justified to imprecate Yazid for the murder of hadrat Husain, the massacre on Ahli-Bayt, and the desecration of Medina and Makkah.

Keywords: Karbala, sources, Asshura, imprecation

م ر. مينا فاليفاتس ، المدرسة الابتدائية "ماك ديزدار" في زنييتسا
د. منصور فاليفاتس ، كلية التربية الاسلامية في جامعة زنييتسا

كربلاء – مراجعة نقدية

ملخص

اتفاق السلام بين الحسن رضي الله عنه ومعاوية جلب السلام الى الدولة الإسلامية الشابة . ووفقا لذلك فإن السلطة يجب أن تنتقل الى الحسن رضي الله عنه بعد معاوية ، ولكن لم يستطع معاوية تعيين أمير المؤمنين الذي بعده ، والذي حدث هو أن معاوية ورث النظام الملكي وعين ابنه يزيد وريثا للعرش . لم يستطع الحسين رضي الله عنه الاعتراف بهذا الخليفة الجديد لانه سيكون انتهاكا لاتفاق السلام الذي تم التوصل اليه . عرض أهل الكوفة على الحسين رضي الله عنه الاعتراف به كخليفة ، ومع ذلك غدروا به وتركوه لجيش يزيد الذي ارتكب مجزرة بأهل بيت رسول الله صلى الله عليه وسلم في كربلاء . ومن ناحية أخرى فقد ذكر رسول الله صلى الله عليه وسلم بوضوح إقامة النظام الملكي بعد فترة الخلفاء الراشدين فضلا عن وفاة الحسين رضي الله عنه نفسه . هذا الحدث في كربلاء يؤكد على قيمة يوم عاشوراء والذي ميزه رسول الله صلى الله عليه وسلم بسبب مكانته الخاصة . الحسين رضي الله عنه في هذا اليوم المختار نال الموتة المختارة ، أي الموت في سبيل الله (الشهادة) . يعتبر علماء الإسلام أمثال السيوطي وابن تيمية جواز لعن يزيد بسبب قتله للحسين رضي الله عنه والمدحجة التي ارتكبت بأهل البيت وتدنيس مكة والمدينة .

الكلمات المفتاحية : كربلاء ، المصادر ، ، اللعن